



Sguard en il Ranft, nua che Clau da Flia ha vivi sco eremit.

A. STRITTMATTER / PIXELIO



Chasa natala cun la chaplutta da Flüeli davosvart.

FOTO BRUDERKLAUS.COM

# Clau da Flia

Da l'eremit a la figura d'identificaziun naziunala

■ Flüeli-Ranft è in pitschen vitg cun ina chavorgia situà en la vischnanca da Sachseln en il chantun Sursilvania. Qua ha vivi l'eremit Clau da Flia (1417-1487), daventà pli tard enconuschent sco frà Clau. La preschentaziun dad oz relata ils fatgs istorics enconuschents, preschenta la chavorgia da Ranft sco cuntrada sacrala e mussa co che Clau da Flia è daventà ina figura simbolica da muntada naziunala. Dapi l'entschatta dal cristianissem conusch'ins umans che vivevan en lieus selvadis, lunsch davent dal mund e da la societad, che snegavan lur corp per cuntanscher



ina pli gronda profunditad spiertala e l'uniun mistica cun Dieu. Son Benedetg als caracterisescha suandantamain: «Bain instruids per il cumbat singul en il desert èn els cun l'agid da Dieu capavels da cumbatter senza tema, senza confiart da nagin, sulets e per atgna forza, cunter la corrupziun da la charn e dals patratgs.»

Son Cassian e songt Onorat han purtà la conuschientscha dals eremits orientals e da lur clausas a Marselles ed a Lérins. Dal sid da la Frantscha èn questas emprimas furmas monasticas er arrivadas en il territori da la Svizra odierna. Igl è significativ ch'ellas èn documentadas per l'emprima giada a St-Maurice.

L'eremit svizzer par excellence è il son frà Clau da Flia, politicher e misticher, che ha dà si sunter tschuncant'onns da vita activa tut sias caricas publicas e sia famiglia per sa deditgar complettmain a l'enconuschientscha da Dieu en l'isolaziun selvadia dal Ranft.

## Tgi era Clau da Flia?

En ils emprims tschuncant'onns da sia vita ha Clau da Flia fatg oravant tut il pur. Avant il 1467 è ses num attestà trais giadas. El n'è betg stà in um dirigent. Impurtanza politica ha el cuntanschì pir sunter avair suandà definitivamain sia vusch interna ch'el ha chapì sco appel da Dieu. Sin fundament d'ina visiun ha Clau da Flia costruì en la chavorgia da Ranft, en vischinanza da ses bain, ina chamona, en la quala el ha alura vivì isolà da sia famiglia. Ma era sco mistic è el s'interessà vinavant per chausas secularas. Tenor in rapport dal mess dal duca da Milaun, Bernardino Imperiali, dal zer-

cladur 1483 davart sia visita tar Clau da Flia a Ranft, na vegniva il cussegl dal «songt vivent» betg tschertgà mo da glied simpla. Sco cumprovada vala l'influenza medianta che frà Clau ha exercità – senza esser stà preschent personalmain – a chaschun da la conclusiun da la Cunvegna da Stans dal 1481.

Emprimas infurmaziuns postumas davart la vita da frà Clau figureschan en il «Pilgertraktat», in'ovra illustrada edifiganta publicada ad Augsburg il 1487. Heinrich von Gundelfingen e Heinrich Wölflin han scrit emprimas biografias da Clau da Flia il 1488 respectivamain il 1501. A Sachseln ha la veneraziun dal «scienza da Dieu» inizià gia en ils emprims onns sunter sia mort. Ses maletg cumpara il 1492 sin l'altar cun alas en stil gotic tardiv da la baselgia parochiala da Sachseln. A partir dal 16avel tschientaner figurescha la persuna da frà Clau en poesias e texts en prosa d'auturs catolics e protestants. Dapi il 1787 vegn celebrà a Sachseln il giubileum da son frà Clau.

## Frà Clau daventa ina figura simbolica naziunala

Sunter pliras tentativas da beatificaziun (sucedida ils onns 1648/49) è il cult vegnì approvà il 1669. A partir dals onns 1830 vegniva Clau da Flia numnà da circuls cristian-conservativs «bab-chasa cristian», ed il 1857 è el vegnì elegì patron da l'Uniu da Pius, il 1858 patron da la bandiera da l'Uniu studentica catolica. Enturn il 1900 è el daventà (cun referiment al 1481) la figura simbolica per la reconciliaziun naziunala da Liberals e Conservativs ed, oravant tut durant las duas guerras mundialas, il protectur (interconfessional) e patron da la pasch en Svizra. Dapi la canonisaziun solenna da Clau da Flia tras papa Pius XII (1947) ha il cult da frà Clau irradià lunsch suror ils cunfins da la Svizra. En ils onns 1980 èn ils adversaris d'ina adesiun da la Svizra a l'ONU sa referids a ses cussegl: «Machet den zun nit zu wit.»

Dals reformads è Clau da Flia vegnì recepì per propi pir sunter la festa federala, organisada il 1917 uffizialmain en si'onur, cun il sun dals zains en tut il pajais. Il radio, in medium a ses temp modern, ha generalisà il cult da frà Clau, ed ils peleginadis a Sachseln èn daventads pli frequents. La canonisaziun da Clau da Flia era per ils reformads ina spada a dubel tagl: els temevan abus cun finamiras politicas tras ils catolics – ina preoccupaziun che n'è betg sa verificada.

## Il Ranft sco cuntrada sacrala

Il Ranft è anc oz in exempel d'ina cuntrada furmada da l'uman – d'ina cuntrada apparentamain dal tutfatg selvadia ed originala che vegn definida e marcada tras la voluntad d'in singul e cun meds fitg modests. In onn ha Clau da Flia vivì en ina simpla chamona, lura ha sia glied costruì ina chaplutta cun ina cella annexa. La cella è ina construcziun da travs, partida en in'avantchombra ed in local principal. Dues pitschnas fanestras lachan entrar mo pauca glisch, ina terza s'avra vers l'altar en la chaplutta. Qua ha l'eremit vivì ventg onns, isolà, ma tuttina

collia sco pensader, intercessur e cussegliader cun la societad ch'el aveva bandunà.

Dus decennis sunter la mort dal songt han ins costruì la chaplutta inferiura, in pèr tschient pass sut la cella, a la riva da la Melchaa, sco local da reuniun per ils numerus pelegrins. Ils davos onns da sia vita aveva l'eremit retschavì in cumpogn en si'isolaziun, frà Ulrich, ch'era sa domicilià en ina cella fitg sumeglianta situada in grond toc sur la riva dretga da la Melchaa. Sia chaplutta e la baselgia da St. Niklausen (construida gia blier pli baud sin il Schattenberg tar

Kerns), la cella da frà Clau e la chaplutta stattan en la cuntrada sco puncts da triangulaziun, cun atenziun e respect per la topografia locala, stgaffind senz'intenziun in'unitad tematica che s'estenda sur l'entira val e las muntognas enturn. Questa «cuntrada sacrala», bain la pli impressiunanta en Svizra, sa serva mo dals accents architectonics ils pli modests e sa differenziescha qua tras fermamain da las installaziuns monumentalas baroccas.

## Ina pitschna tura guidata

Il vitg da Flüeli-Ranft è situà tranter ils vitgs da Sachseln, Sarnen e Kerns e giascha sin ina collina a l'entrada dal Melchtal. Al punct il pli aut da la collina sa chatta in grip («flu») che dat il num tant al lieu sco a la famiglia von Flüe. Sin quest grip sa chatta la chaplutta da Flüeli, erigida ils onns 1614-1618 e deditgada a Carlo Borromeo. Gist al pe da questa chaplutta giaschan la chasa natala da Clau da Flia e la chasa nua ch'el ha abità cun sia dunna e ses diesch uffants avant da sa retrair en la solitariadad. Domaduas chasas èn accessiblas en furma da museum.

Il num Ranft deriva da «Rand» ed exprima la situaziun isolada da la chavorgia situada a l'ur da Flüeli. L'emprim edificiu en la chavorgia, la chaplutta superiura cun la cella, è vegnì erigì l'onn 1468. Per via da la pressiun dal terren èsi stà necessari d'eriger l'onn 1701 ina nova chaplutta sin il fundament da l'edificiu oriund. Sco annexa sa chatta davos la chaplutta la cella che ha servì a frà Clau sco dimora enfin tar sia mort. Cun excepziun dal tetg e dal palantschieu è la cella sa mantegnida enfin oz en la sostanza originala. Sut la chaplutta maina il trutg sper la chaplania or enfin tar la chaplutta inferiura, erigida l'onn 1501 en il stil da la gotica tardiva.

Clau da Flia è vegnì sepulì a Sachseln. Sur la fossa oriunda è vegnida erigida enturn l'onn 1600 ina chaplutta sepulcrala. Las reliquias sa chattan oz en in sarcofag d'argient en la baselgia parochiala. A Sachseln sa chatta en pli il Museum Bruder Klaus.



## La preschentaziun:

Dossier «Clau da Flia»

## Dapli infurmaziuns:

chatta.ch/?hiid=2358  
www.chattà.ch